

Oikeusministeriö

1/3

VN-Jakelu

ASIA

Menettely määräaikaisiin virkasuhteisiin nimittämisessä

ASIAN VIREILLETULO

Olen päättänyt tutkia omasta aloitteestani oikeusministeriön menettelyn määräaikaisiin virkasuhteisiin nimittämisessä. Saamani tietojen mukaan oikeusministeriö on päättänyt useista lainsäädäntöneuvoksen määräaikaisiin virkasuhteisiin sekä kahden hankejohtajan määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittämisistä kokonaiskestoltaan yli vuoden pituiseksi ajaksi, vaikka päätökset kuuluisivat valtioneuvoston yleisistunnon toimivaltaan.

SELVITYS

Oikeusministeriö on antanut 8.1.2019 päivätyn selvityksen.

RATKAISU

Perustuslain 108 §:n 1 momentin mukaan oikeuskanslerin tehtävänä on valvoa valtioneuvoston ja tasavallan presidentin virkatoimien lainmukaisuutta.

Valtioneuvoston ohjesäännön 42 §:n mukaan ministeriön virkamiehistä valtiosihteerin, valtiosihteerin kansliapäällikkönä, kansliapäällikön, alivaltiosihteerin, osastopäällikön, ylijohtajan ja muun johtajan, apulaisosastopäällikön, toimistopäällikön, hallitusneuvoksen, lainsäädäntöneuvoksen, finanssineuvoksen, budjettineuvoksen ja muun neuvoksen sekä neuvottelevan virkamiehen ja hallitussihteerin nimittää valtioneuvosto. Valtion virkamiesasetuksen (971/1994) 20 §:n 2 momentin mukaan nimittämisestä virkamieheksi yli vuoden kestävään määräaikaiseen virkasuhteeseen päättää se viranomainen, joka nimittäisi vastaavaan virkaan.

Valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 5 §:n 3 kohdan mukaan valtioneuvoston yleisistunto käsittelee ja ratkaisee virkavapauden myöntämisen yli kahdeksi vuodeksi niille virkamiehille, jotka tasavallan presidentti tai valtioneuvoston yleisistunto nimittää, jollei kysymys ole virkavapaudesta, johon virkamiehellä on oikeus lain, asetuksen tai virkaehtosopimuksen nojalla, sekä nimittämisen yli vuodeksi kestävään määräaikaiseen virkasuhteeseen, kun vastaavaan virkaan nimittää tasavallan presidentti tai valtioneuvoston yleisistunto.

Kun alle vuoden pituista määräaikaä jatketaan valtioneuvoston ohjesäännön 42 §:ssä tarkoitettujen virkojen osalta yhteensä yli vuoden kestäväksi, nimittämisestä päättää vakiintuneen tulokinnan mukaan valtioneuvoston yleisistunto. Vastaavasti jos alle kaksi vuotta kestävää virkavapautta jatketaan yli kaksi vuotta kestäväksi, virkavapaudesta päättää valtioneuvoston yleisistunto. Muunlainen tulkinta tekisi virkamiesasetuksen 20 §:n 2 momentin ja valtioneuvoston ohjesäännön 5 §:n 3 kohdan säännökset merkityksettömiksi.

Oikeusministeriö toteaa selvityksessään, että ministeriössä oli oikeuskanslerin selvityspyynnön 30.10.2018 ajankohtana voimassa neljä lainsäädäntöneuvoksen määräaikaista virkasuhdetta, joita on jatkettu osin oikeusministeriön päätöksillä kokonaiskestoltaan yli vuoden pituisiksi.

Selvityspyynnössä mainittujen A:n ja B:n määräaikaisten virkasuhteiden lisäksi lainsäädäntöneuvos C:llä ja lainsäädäntöneuvos D:llä oli tuolloin voimassa selvityspyynnössä tarkoitettu lainsäädäntöneuvoksen määräaikainen virkasuhde. A:n ja B:n tapauksissa on samalla ollut kyse 19.11.2018 päivätyssä lisäselvityspyynnössä tarkoitetuista tilanteista, joissa virkojen vakinaisille haltijoille, lainsäädäntöneuvos E:lle ja lainsäädäntöneuvos F:lle on myönnetty kokonaiskestoltaan yli kahden vuoden pituinen virkavapaus.

A on nimitetty valtioneuvoston yleisistunnossa 3.10.2013 tehdyllä päätöksellä lainsäädäntöneuvoksen määräaikaiseen virkasuhteeseen ajaksi 15.10.2013 – 31.12.2014 kuitenkin enintään siksi ajaksi, jonka viran vakituinen haltija E on virkavapaana. Tämän jälkeen A:n lainsäädäntöneuvoksen määräaikaista virkasuhdetta on jatkettu oikeusministeriön päätöksillä (26.11.2014, 18.11.2015, 4.11.2016 ja 30.11.2017) E:n uusien virkavapauspäätösten yhteydessä vuosittain 31.12.2018 asti. E:n yhtäjaksoinen virkavapaus on muodostunut kolmesta jaksosta, joista ensimmäisestä (1.9.2013 – 31.12.2014) on päättänyt oikeusministeriö 7.8.2013, toisesta (1.1.2015 – 31.12.2017) on päättänyt valtioneuvoston yleisistunto 20.11.2014 ja viimeisimmästä (1.1.2018 – 1.12.2019) oikeusministeriö 2.11.2017.

B on nimitetty oikeusministeriön päätöksellä 18.4.2017 lainsäädäntöneuvoksen määräaikaiseen virkasuhteeseen ajaksi 1.7. – 31.12.2017 ja sittemmin päätöksellä 30.11.2017 ajaksi 1.1. – 31.12.2018. B on ollut F:n sijainen. F:n yhtäjaksoinen virkavapaus on muodostunut kahdesta jaksosta, joista ensimmäisestä (7.1.2014 – 31.12.2015) on päättänyt oikeusministeriö 19.12.2013 ja toisesta (1.1.2016 – 31.12.2019) valtioneuvoston yleisistunto 30.12.2015.

C ja D on molemmat nimitetty oikeusministeriön päätöksillä 20.12.2016 lainsäädäntöneuvoksen määräaikaisiin virkasuhteisiin ajaksi 1.1. – 31.12.2017 ja päätöksillä 11.12.2017 uusiin määräaikaisiin virkasuhteisiin ajaksi 1.1. – 31.12.2018.

Oikeusministeriö toteaa selvityksessään, että edellä luetellut oikeusministeriön nimittämispäätökset ovat olleet valtion virkamiesasetuksen 20 §:n 2 momentin vastaisia lukuun ottamatta 18.4.2017 tehtyä päätöstä nimittää B lainsäädäntöneuvoksen määräaikaiseen virkasuhteeseen ajaksi 1.7.2017 – 31.12.2017 ja 20.12.2016 tehtyä päätöstä nimittää C ja D lainsäädäntöneuvoksen määräaikaisiin virkasuhteisiin ajaksi 1.1. – 31.12.2016.

Selvityspyynnössä 28.12.2018 mainittu G on nimitetty kahteen peräkkäiseen vuoden määräaikaiseen Haipa-hankkeen hankejohtajan virkasuhteeseen oikeusministeriön päätöksellä. H on nimitetty 26.10.2016 kahden vuoden Aipa-hankkeen hankejohtajan määräaikaiseen virkasuhteeseen niin ikään oikeusministeriön päätöksellä. Hankejohtajaa on pidettävä valtioneuvoston ohjesäännön 42 §:ssä tarkoitettuna muuna johtajana, jonka nimittäminen kuuluu valtioneuvoston yleisistunnon toimivaltaan. Näin ollen jälkimmäinen Haipa-hankkeen johtajan nimitys mi-

nisteriön päätöksellä (24.11.2017) sekä Aipa-hankejohtajan nimitys ovat virkamiesasetuksen 20 §:n 2 momentin vastaisia.

Lisäksi oikeusministeriön virkavapauden myöntämistä koskeva päätös 2.11.2017, jossa on ollut kyse yli kaksi vuotta kestäneen virkavapauden jatkamisesta, on tehty valtioneuvoston ohjesäännön 5 §:n 3 kohdan vastaisesti.

Apulaisoikeuskansleri on aiemmin 16.8.2018 kiinnittänyt oikeusministeriön huomiota velvollisuuteen tuoda yhteensä yli vuoden kestävään neuvottelevan virkamiehen määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittäminen valtioneuvoston yleisistunnon päätettäväksi (OKV/5/50/2018).

Oikeusministeriö on todennut selvityksessään, että aiempi virheellinen toimintatapa on oikeusministeriössä todettu ja voimassa olevat valtion virkamiesasetuksen 20 §:n 2 momentin vastaiset määräykset on kattavasti selvitetty, Nimitys- ja virkavapausmenettelyssä noudatettava toimintatapa on käyty läpi henkilöstöasioita käsittelevien virkamiesten kanssa sen varmistamiseksi, ettei vastaavaa enää tapahdu.

Oikeusministeriössä ei enää ole voimassa yhtään virkamiesasetuksen 20 §:n 2 momentin vastaista määräystä määräaikaiseen virkasuhteeseen. A:n viimeisimmästä lainsäädäntöneuvoksen määräaikaisen virkasuhteen jatkosta on päätetty valtioneuvoston yleisistunnossa 15.11.2018. B on nimitetty lainsäädäntöneuvoksen määräaikaiseen virkasuhteeseen valtioneuvoston yleisistunnon päätöksellä 5.12.2018. C ja D ovat 1.1.2019 lukien palanneet lainsäädäntöneuvoksen taustavirkoihinsa, joiden vaatavuustasot on kohotettu tehtäväkuvien muutoksia vastaavasti. Aipa- ja Haipa-hankejohtajien tehtävien jatkomääräyksistä on päätetty valtioneuvoston yleisistunnossa 28.12.2018.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Oikeusministeriö on ylittänyt toimivaltansa päättäessään tässä päätöksessä mainitusta lainsäädäntöneuvosten ja hankejohtajien nimittämistä määräaikaisiin virkasuhteisiin yli vuoden kestäväksi ajaksi ja päättäessään yli kaksi vuotta kestäneen virkavapauden jatkamisesta, vaikka mainitut päätökset olisivat kuuluneet valtioneuvoston yleisistunnon toimivaltaan.

Kiinnitän oikeusministeriön huomiota huolellisuuteen ja tarkkuuteen virkamiesasetuksen 20 §:n 2 momentin ja valtioneuvoston ohjesäännön 42 §:n ja 5 §:n 3 kohdan noudattamisessa.

Oikeuskansleri

Tuomas Pöysti

Esittelijäneuvos

Johanna Koivisto

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
